

Noach | Regen, kou én inspiratie

De dagen worden korter en donkerder. Het is de maand waarin geen enkele bijzondere Joodse dag voorkomt. Zolang er feest werd gevierd, is het niet moeilijk om blij en vrolijk te zijn. Waar vind je kracht om de spiritualiteit er toch in te houden? Het verhaal van Noach en de zondvloed geeft een verrassend diep inzicht.



Deze week zijn wij met een nieuwe, speciale Joodse maand begonnen die Mar Cheshwan heet. Wat is hier zo speciaal aan? Het bijzondere van Mar Cheshwan is dat het juist niet speciaal is, er komt geen enkele feestdag in voor. Dit is de enige maand in het Joodse jaar zonder bijzondere dag. Kijk maar:

Tishri (september-oktober)

- Rosh Hashana - Joods Nieuwjaar
- Yom Kippoer – Grote Verzoendag
- Soekot - Loofhuttenfeest
- Simchat Torah – Vreugde der Wet

Mar Cheshwan (oktober-november)

- Niets

Kislew (november-december)

- Begin van Chanoeka

Tewet (december-januari)

- Laatste dagen van Chanoeka

Shewat (januari-februari)

- Toe Bishwat - Nieuwjaar der bomen

Adar (februari-maart)

- Poerim - Lotenfeest

Niessan (maart-april)

- Pesach – Pasen

Ijar (april-mei)

- Omer tellen
- Tweede Pesach

Siewan (mei-juni)

- Shawoe-ot - Wekenfeest

Tamoez (juni-juli)

- Vastendag die bij de komst van Mashiach veranderd zal worden in een feestdag

Aw (juli-augustus)

- Vastendag die bij de komst van Mashiach veranderd zal worden in een feestdag

- Toe Beaw - 15 Aw

Eloel (augustus-september)

- Maand van Barmhartigheid

Zondvloed

In de maand Mar Cheshwan zijn geen feestdagen. Wel is dit de maand waarin de zondvloed begon en eindigde. Op 17 Mar Cheshwan begon de ellende, vertelt de Torah ons in Bereshiet 7 – 11. Het regende 40 dagen en nachten. De regen stopte op 27 Kislew. Hierna bleven de overstromingen nog 150 dagen duren:

וַיָּשָׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הַלֹּוֹד וַיָּשׁוּב וַיִּתְקַטְרוּ הַמַּיִם מִקִּצָּה חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם

*En de wateren gingen heen en weer, ze werden minder aan het **einde** van 150 dagen. Bereshiet 8-3*

Het woord קץ (kets) betekent einde en heeft een getallenwaarde van 190. Dit zijn de 40 dagen en nachten dat het geregend heeft plus de 150 dagen waarin het water nog woest over de aarde stroomde. Na die 150 dagen, was het 1 Siewan en begon het water te minderen; een kwart ama, elleboog, per dag. Twee maanden later werden de toppen van de bergen zichtbaar. Het was toen 1 Aw.

Noach wachtte nog 40 dagen, tot 10 Eloel en stuurde toen een raaf die zeven dagen om de ark cirkelde en terugkwam. Het was toen 17 Eloel en Noach stuurde de eerste duif, die ook terugkwam. Een week later, op 24 Eloel stuurde hij de tweede duif, die met een olijftak terugkwam. Weer een week later, op 1 Tishrie stuurde Noach de derde duif die niet terugkeerde. Er was toen geen water meer, maar wel modder.



Pas een maand plus 27 dagen later, op 27 Mar Cheshwan was de aarde helemaal opgedroogd en kwamen Noach en zijn bemanning uit de ark.

Er was een vól jaar nodig om de straf uit te zitten voor een generatie die alle morele waarden kwijt was. Er was dus een vól jaar nodig, zegt de Frans Joodse geleerde Rashi, om een nieuwe start te maken voor een generatie die alle morele waarden kwijt was. Veertig dagen en nachten regen; net als de veertig Seah (vloeibare maat) van een mikwe, een ritueel bad. De wereld had een grondige reiniging nodig.

Van 17 Marcheshwan tot 27 Marcheshwan is zelfs 365 dagen en dat is langer dan een Joods jaar. Het is één Joodse jaar plus 11 dagen, $354 + 11 = 365$

Joods jaar: maan en zon

Het Joodse jaar is voornamelijk, maar niet uitsluitend, op de maan gebaseerd. Als de maan twaalf keer een cyclus heeft gehad, is het Joodse jaar om. De maan cirkelt in ongeveer 29,5 dag om de aarde. Twaalf keer 29,5 is 354, de lengte van het Joodse jaar.

Het zonnejaar daarentegen houdt geen rekening met de cycli van de maan. De omwenteling van de zon rond de aarde duurt 365 dagen, het zonnejaar. Na deze 365 dagen bevindt de zon zich precies weer op dezelfde plek als één jaar daarvoor.

Was de zondvloed van 17 Mar Cheshwan tot 17 Mar Cheshwan geweest, dan had het een heel **Joods jaar** geduurd van 354 dagen, 12 keer de cyclus van de maand. Maar de zondvloed was van 17 Mar Cheshwan tot 27 Mar Cheshwan. Dat zijn 11 dagen meer dan het Joodse jaar d.w.z. 365 dagen, precies de lengte van een **zonnejaar**. Kennelijk moest de zondvloed 365 dagen duren, een heel zonnejaar. Waarom niet een Joods jaar? En wat is het verschil tussen een zonnejaar en een maanjaar?

1) De Gregoriaanse kalender zoals wij die in de westerse wereld gebruiken is een zonnekalender. Het jaar duurt 365 dagen, de tijd die nodig is voor de zon om een volle omwenteling om de aarde te maken. De maanden daarin zijn een twaalfde van het 365 dagen durende zonnejaar en zijn niet gerelateerd aan de maan. De christelijke feestdagen vallen nooit op een bepaalde maanstand, maar wel elk jaar bij dezelfde zonnestand.

2) De Islamitische kalender daarentegen is een maankalender. Als de maan 12 keer een cyclus heeft gemaakt, dan zijn 354 dagen voorbij en dan is het Islamitische jaar om. Elk jaar valt dit maanjaar 11 dagen tekort vergeleken met het zonnejaar. Op den duur verschuiven de data steeds terug ten opzichte van de positie van de zon in de hemel. Vandaar dat de Ramadan elk jaar 11 dagen eerder in de Gregoriaanse zonnekalender valt dan het jaar ervoor. Uiteindelijk verschuiven de Islamitische feestdagen van het ene seizoen naar het andere, dan wel in de winter en dan wel in de zomer. Dit wordt allemaal veroorzaakt door de 11 dagen verschil per jaar, wat na een aantal jaren een verschil maakt van meerdere maanden.

3) De Joodse kalender is noch een maankalender noch een zonnekalender, het is beiden. Men houdt zowel rekening met de maan als met de zon. De Joodse maanden volgen de cyclus van de maan. Om het tekort van 11 dagen ten aanzien van de cyclus van de zon te overbruggen, wordt er om de twee of drie jaar een schrikkelmaand toegevoegd. Zo hebben de Joodse feestdagen een vaste maanstand en vallen ze ook nog altijd in hetzelfde seizoen, een vaste zonnestand.



Licht reflecteren

Wat doet het er toe of het jaar 365 dagen duurt (volgens de zon) of 354 dagen duurt (volgens 12 keer de maancyclus)? Waarom wordt de kalender op de zon (Gregoriaans) dan wel op de maan (Islamitisch) dan wel op allebei (Joods) gebaseerd? En waarom moest Noach in de boot blijven gedurende een zonnejaar van 365 dagen en was een maanjaar van 354 dagen niet voldoende?

Om deze verschillen te doorgronden zullen we eerst moeten analyseren wat het verschil is tussen de zon en de maan. De zon geeft één en al licht. Hij straalt niet alleen licht, hijzelf is licht. Dat is spiritualiteit: licht zijn en licht delen.

De maan daarentegen is een grote zwarte bal. Symbool van de fysieke wereld. Een groot zwart gat dat alles naar zich toe trekt en niets weerkaatst. De definitie van duisternis. Toch, als de maan zich gunstig weet te positioneren dan kan het de zon reflecteren.

De zon vertegenwoordigt een mens die goede daden verricht, licht heeft en deelt met anderen. De maan daarentegen is een mens die alles naar zich toe trekt, alleen voor zichzelf bezig is en niets voor een ander doet. Wat van hem is bewaart hij voor zichzelf en wat anderen bezitten wil hij eigenlijk ook hebben. Het fysieke is voor hem een grote reis naar zichzelf, zijn behoeftes en begeertes. Hij trekt alles naar zich toe, een groot zwart gat.

Anderzijds, als hij weet hoe hij het lichamelijke kan gebruiken voor hogere doelen, voor een ander en om te delen, dan heeft hij zijn leven en zijn houding zo gepositioneerd dat hij licht gaat terugkaatsen.

Lukt het je om het fysieke te gebruiken voor iets anders dan jezelf, dan gaat de materie licht geven en het spirituele reflecteren. Gebruik je de materie voor jezelf, dan is het een groot zwart gat. Besteed je het aan een ander, dan gaat het glimmen en schijnen zoals de maan het licht van de zon reflecteert.

De zondvloed was het gevolg en de reiniging van een hele generatie dat maangedrag vertoonde. De mensen waren uitsluitend met zichzelf en voor zichzelf bezig. Om dit zwarte maangedrag te corrigeren was een zonnejaar van reiniging noodzakelijk.

Donder en bliksem

Los van elkaar doen de zon en de maan het ieder uitstekend. De zon op zich, spiritualiteit alleen, heeft nergens last van. Het licht is constant, bewust van de waarheid en kan heerlijk gedijen.

Het lichamelijke, los van het spirituele kan ook heel tevreden zijn. Slapen, eten, werken, sporten en de volgende dag weer opnieuw. Zo lang je niet bewust bent van hogere waarden, kan de lichamelijke radslag eeuwig doordraaien. Je leeft op het niveau van een dier, maar zelf heb je nergens last van. Anderen waarschijnlijk wel van jou.

Maar, als je het spirituele wilt integreren in het lichamelijke, als je een lichtgevende maan wilt zijn, dan begint het een ingewikkeld verhaal te worden en kan er frictie ontstaan. Donder, bliksem, overstromingen zondvloeden en tsunami's. Hoe moet je hiermee omgaan? Als een dier leven, alleen fysiek bezig zijn, brengt geen voldoening of geluk. Zuiver spiritueel leven, zoals engelen, gaat ook niet. Je zult moeten eten, drinken, slapen, studeren, werken en een sociaal leven leiden. Wanneer je het lichamelijke en het spirituele in je leven met elkaar laat integreren, komt er spanning en wrijving.

Als je op dieet wilt kun je niet helemaal stoppen met eten. Als je te veel werkt, kun je je baan niet helemaal gaan overslaan. Ergens zal je een balans moeten zoeken. Totdat je dit evenwicht vindt, zou het wel eens heel hard kunnen gaan waaien en stormen: het verschil in drukgebied tussen materieel en spiritueel veroorzaakt een zondvloed met onbestendig weer. Zet door en je zult het ultieme doel van de schepping bereiken, namelijk de fysieke wereld gebruiken om licht en spiritualiteit te laten doorschemeren.

Inspiratie creëren

Daarom houdt de Joodse kalender rekening zowel met de zon als met de maan, met het spirituele en het materiële. De maanden zijn volgens de cyclus van de maan en de jaren volgens de cyclus van de zon. Omdat er een verschil van 11 dagen is met het zonnejaar is er af en toe een schrikkelmaand om de achterstand in te halen en het evenwicht te behouden.

De zondvloed moest een vol zonnejaar duren van 365 dagen, van 17 Mar Cheshwan tot 27 Mar Cheshwan. De 12 manen moesten een beurt krijgen (354 dagen) en nog eens 11 dagen erbij om een vol zonnejaar te verkrijgen. Dit heeft de balans hersteld tussen zon en maan, tussen materieel en spiritueel. De generaties vóór Noach waren het evenwicht namelijk kwijt.

De maan heeft de zon nodig (+11 dagen) om van een zwart egoïstisch gat, een zilver licht te worden. De maan reflecteert het zonlicht en deelt haar maneschijn weer met anderen. Zo kan een mens ook zijn materie (maan) gebruiken om het G-ddelijke licht (zon) daarmee te weerkaatsen. Op het moment dat hij zijn bezittingen en gaven met een ander deelt heeft hij materie met spiritualiteit weten te vermengen. Op dat moment is het lichamelijke in zijn leven veranderd van een zwart gat naar een zilver licht.

Zo gaan wij van een maand vol feestdagen en spiritualiteit naar een lege maand. Zolang wij speciale dagen vieren, worden we geïnspireerd door verschillende thema's, door elkaars gezelschap, door gebeden en gezelligheid en saamhorigheid. Ineens worden we in het diepe gegooid, naar een donkere maand zonder een enkel feest, maar wel vol met water en zondvloed.

Een maand gevuld met regen, kou en winter. De vloed kan ons overspoelen. De leegte kan ons doen schrikken. Maar, dat is alleen maar als je afhankelijk bent van de gebeurtenissen en de mensen om je heen. Wie ben jij dan? Wat weerkaats jij? Ben jij als een zwart gat dat al het licht van feestdagen en anderen absorbeert of ga je in Mar Cheshwan het zonlicht van de vorige maand weerspiegelen?

Wanneer ga jij je eigen inspiratie creëren?

Zolang er feest wordt gevierd, ben je blij en vrolijk. Zolang je geïnspireerd wordt, gaat het je goed. Maar wanneer ga jij je eigen inspiratie creëren, zonder afhankelijk te zijn van gebeurtenissen of mensen om je heen? De dagen worden korter en donkerder. Je omgeving is er niet meer om jou te inspireren. Nu ben jij het, alleen. Nu zal je kracht uit jezelf moeten putten om de spiritualiteit in jouw lichamelijke leven te laten doordringen.

Schrik niet van de Tsunami's en overstromingen. Houd je hoofd boven water en laat zien dat jij ook een wereld voor jezelf kunt maken waarin het G-ddelijke en het spirituele een warm plekje verdienen, midden in de leegte, midden in je dagelijkse feestloze leven.

Feestloos, maar niet geesteloos!

Shabbat Shalom!

Bracha Heintz

>> lees ook de parasha Noach | Regen, kou én inspiratie

Gebaseerd op lessen en artikelen van Rav YY Jacobson. Laat het mij weten indien U deze artikelen niet wenst te ontvangen. Vragen en kritiek zijn ook zeer welkom!

Helpt u mee om de continuïteit van deze artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Doneren kan hier op chabadutrecht.nl/doneren.



Beeld: chabad.org

Met dank aan Rianne Meijer en Sonja Tamam voor hun hulp bij het bewerken van dit artikel.